

27. Puhtaanapito

Puhtaanapitolaitoksen kertomus v:ltä 1945 oli seuraavan sisältöinen:

Puhtaanapitolautakunta. Kaupungin puhtaanapitotoimen ylin johto kuuluu voimassa olevan johtosäännön mukaan puhtaanapitolautakunnalle. Lautakuntaan kuuluivat kertomusvuonna osastonpäällikkö A. Valta puheenjohtajana, pankintaloudenhoitaja A. E. Monnberg varapuheenjohtajana sekä jäsenenä tullipäällysmies A. E. Forsström, insinööri A. I. Kahma, kirvesmies O. J. Leskinen, kivityömies O. Nuutinen ja asianajaja R. V. Rönholm. Kaupunginhallituksen edustajana lautakunnassa oli toimitusjohtaja B. Nybergh. Sihteerinä toimi tammikuun 1 p:n ja toukokuun 31 p:n välisenä aikana varatuomari E. Uski ja kesäkuun 1 p:stä vuoden loppuun varatuomari S. Hellevaara.

Lautakunta kokoontui kertomusvuonna 14 kertaa. Sen pöytäkirjain pykäläluku oli 250, diaarioon vietyjen asioiden luku oli 181 ja lähetettyjen kirjeiden luku 57.

Lautakunnan vuoden aikana käsittelemistä asioista mainittakoon tärkeimpinä kysymys laitoksen hevoscannan lopettamisesta ja laitoksen omistamien hevosten siirtämisestä kiinteistötoimiston maatalousosaston käyttöön, sekä kysymys puhtaanapitomaksujen korottamisesta ja puhtaanapidon järjestämisestä liitosalueella.

Koska erinäiset talousarvioon merkityt määrärahat osoittautuivat riittämättömiksi, lautakunta anoi tilien ylittämisoikeutta ja lisämäärärahoja yhteensä 30 730 943: 10 mk, joka jakautui talousarvion eri tileille seuraavasti: Luvun Puhtaanapitolautakunta ja puhtaanapitolaitos momentille Sääntöpalkkaiset virat 748 482 mk, Tilapäistä työvoimaa 19 062 mk, Lämpö 548: 80, Siivoaminen 74: 85 ja Tarverahat 3 020 mk; Luvun Tilivirasto momentille Sääntöpalkkaiset virat 415 366 mk, Tilapäistä työvoimaa 16 691: 50 mk, Lämpö 548: 80 mk, Siivoaminen 275: 80 mk, Painatus ja sidonta 2 356: 75 mk, sekä Tarverahat 172: 55 mk; Luvun Katujen ja kiinteistöjen puhtaanapito momentille Vuokrat 8 600 mk, Lämpö 196 901: 55 mk, Valaistus 1 168: 90 mk, Kaluston hankinta 10 485: 60 mk, Kaluston kunnossapito 1 297 750: 60 mk, Tarverahat 62 923: 75 mk, Työpalkat 25 205 288: 55 mk, Tarveaineet 590 342: 70 mk, Yleisten laitteiden kunnossapito 69 070: 50 mk, Työntekijäin ja työmäärärahoista palkattujen viranhaltijain erinäiset edut 1 984 389: 80 mk, sekä Uudistyöt 97 422: 10 mk.

Kertomusvuonna käsiteltiin 11 viranhaltijain sairasloma-anomusta käsittäen yhteensä 641 sairaspäivää, 397 työntekijäin sairasapu-, 1 hautausapu- ja 9 eläkeanomusta.

Puhtaanapitolaitos. Puhtaanapitolaitoksen toiminta jakaantui seuraaviin osastoihin: hallinto, katujen puhtaanapito, kiinteistöjen ja mukavuuksilaitosten puhtaanapito, hajoituskaivojen tyhjennys, korjaamo, moottoriajoneuvot, hevostalli ja varasto.

Hallinto. Puhtaanapitolaitoksen henkilökunnan muodostivat toimitusjohtaja, apulaisjohtaja, joka samalla toimi tarkastajana, toimistoinsinööri, katujen ja kiinteistöjen puhtaanapidon esimies, toimentaja sekä kolme toimistoapulaista.

Sekä puhtaanapitolautakunnan että puhtaanapitolaitoksen tilejä hoiti puhtaanapitolaitoksen tilivirasto. Sen kassavirastona oli rahatoimisto.

Tiliviraston henkilökunnan muodostivat kamreeri, kirjanpitäjä, neljä toimistoapulaista ja vahtimestari. Tiliviraston kamreeri toimi samalla koko toimiston konttoripäällikkönä. Toimistosta lähetettiin kertomusvuonna 1 113 kirjettä ja annettiin 9 245 laskua suoritetuista töistä.

Katujen puhtaanapito. Kertomusvuonna kaupungin alue oli jaettu kahdeksaan puhtaanapitopiiriin siten, että XIII, XIV, XV ja XVI kaupunginosat sekä Pasila kuuluivat ensimmäiseen piiriin, IV ja XX kaupunginosat Jätkäsaarta lukuunottamatta toiseen piiriin, V ja VI kaupunginosat sekä puolet VII kaupunginosasta kolmanteen piiriin, III kaupunginosa, puolet VII kaupunginosasta ja IX kaupunginosa neljänteen piiriin, I, II ja VIII kaupunginosat viidenteen piiriin, X, XI ja XII kaupunginosat kuudenteen piiriin, XXI, XXII, XXIII, XXV ja XXVI kaupunginosat seitsemänteen piiriin sekä Jätkäsaari kahdeksanteen piiriin.

Erilaatuisten työntekijäin keskimääräinen luku viikkoa kohden käy ilmi seuraavasta yhdistelmästä:

	Kesätöissä	Talvitöissä
Puhtaanapitotyöntekijöitä, miehiä	118	310
» naisia	7	69
Autonkuljettajia, laitoksen autoin	5	5
» omine autoineen	—	21
Ajomiehiä, laitoksen hevosin	—	1
» omine hevosineen	—	14
	Yhteensä 130	420

Katujen puhtaanapitoon kului henkilöpäivätöissä 555 466 työtuntia, hevospäivätöissä 13 263 työtuntia ja autopäivätöissä 35 050 työtuntia, kuten seuraavista luvuista lähemmin ilmenee:

	Henkilöpäivätyöt, työtunteja	Hevospäivätyöt, tunteja	Autopäivätyöt, tunteja
Lakaisu	165 682	188	6 870
Lumenluonti	322 610	—	—
Lumenauraus	10 052	2 528	7 524
Lumenkuljetus	—	9 029	15 433
Lumenkaatopaikkojen hoito	31 515	—	336
Hiekkoitus	13 310	1 518	4 563
Sekalaiset työt	12 297	—	324
	Yhteensä 555 466	13 263	35 050

Kesätyöt suoritettiin yksinomaan käsivoimin, kun laitoksen automaattisesti kerääviä lakaisukoneita ei oltu varustettu hiilikaasuttimilla. Samasta syystä ei myöskään käytetty kasteluautoja. Katurikkoja kerättiin ja kuljetettiin kaatopaikoille yhteensä 13 869 m³.

Normaalivuosina seurattua katupuhtaanapito-ohjelmaa ei kertomusvuoden talvella voitu noudattaa, vaan seurattiin kaupunginhallituksen joulukuussa 1940 vahvistamaa supistettua ohjelmaa. Lunta kuljetettiin autoilla 78 916 m³ ja hevosilla 42 252 m³ eli yhteensä 121 168 m³. Käytävien sorastamiseen käytettiin 2 106 m³ soraa.

Puhtaanapidetty katupinta-ala oli n. 2 500 000 m², josta kustannukset nousivat kaikkiaan 40 090 855: 95 mk:aan eli 16: 04 mk:aan m²:ltä.

Kiinteistöjen ja yleisten mukavuuslaitosten puhtaanapito. Kiinteistöjen puhtaanapito oli jaettu kolmeen piiriin. Piiriasemat sijaitsivat Länsisatamassa, Kyläsaaren luona ja Huopalahden kaatopaikalla. Puhtaanapidettävien kiinteistöjen ja yleisten mukavuuslaitosten lukumäärä käy ilmi seuraavasta:

Kaupungin kiinteistöt:		Yksityiset kiinteistöt:	
Talot	105	Vuosisopimukselliset	1 955
Yleiset käymälät	28	Ylimääräiset	101
Vedenheittopaikat	61	Uudisrakennukset	26

V. 1945 kuljetetun jätemäärän laatu ja käyttö selviää seuraavasta:

	Kuljetettu maantäyt- teeksi	Myyty tilan- omistajille kaupungin läheisyyteen	Myyty muille ostajille	Yhteensä
Rikkoja, talous- ja paperijätteitä	137 480	4 358	12 754	154 592
Makkilantaa	—	1 960	690	2 650
Hajoituskaivojätteitä	—	1 243	—	1 243
Tuhkaa	8 265	—	—	8 265
Rakennus- ym. jätteitä	288	—	—	288
Yhteensä	146 033	7 561	13 444	167 038

Osaston eri työntekijäin keskimäärä viikkoa kohden näkyy seuraavasta yhdistelmästä:

Ajomiehiä, laitoksen hevosin	2	Autonapumiehiä	102
» omine hevosineen	12	Vaunu- ja kasamiehiä	6
Autonkuljettajia laitoksen autoin	46	Siivoojia	8
» omine autoineen	12		
		Yhteensä	188

Hajoituskaivojen tyhjennys. Kertomusvuonna suoritettiin 615 talossa hajoituskaivojen normaalityhjennys. Perinpohjainen tyhjennys korjausta varten toimitettiin 51 talossa. Sitä paitsi tyhjennettiin 62 sadevesikaivoa.

Kiinteistöjen puhtaanapitoon käytettiin seuraava määrä työtunteja:

Työn laatu	Henkilöpäivätyöt, työtunteja	Hevospäivätyöt, työtunteja	Autopäivätyöt, työtunteja	Yhteensä, työtunteja
Kiinteistöjen jätteiden kuljetus ja kuormaus	222 510	25 498	111 215	359 223
Mukavuuslaitosten hoito	16 898	—	955	17 853
Hajoituskaivojen tyhjennys	17 131	—	8 044	25 175
Yhteensä	256 539	25 498	120 214	402 251

Raatojen kuljetus. V. 1945 kuljetettiin ja kuopattiin 86 koiranraatoa, 6 kissanraatoa ja 1 lampaanraato sekä 480 kg pilaantunutta lihaa.

Korjaamo. Korjaamo käsitti yleisen työkalukorjaamon, auto- ja kumikorjaamot, pajan sekä maalaamon. Sen henkilökunnan muodostivat työnjohtaja, tuntikirjuri sekä keskimäärin n. 34 työntekijää, joista 24 oli ammattityöntekijöitä, 8 apuityöntekijöitä ja 2 naista. Työtuntimäärä oli 74 356.

Hevostalli. Laitoksen hevosten lukumäärä oli vuoden alussa 4. Yksi niistä kuoli helmikuun 2 p:nä, joten sen jälkeen ei ollut kuin 3 hevosta. Kun näitä varten ei kannattanut ylläpitää tallia eikä palkata hoitajaa ja vartijaa, esitti lautakunta kaupunginhallitukselle, että laitoksen hevoscanta saataisiin lopettaa. Kaupunginhallituksen suostuttua esitykseen siirrettiin laitoksen hevoset kiinteistötoimiston maatalousosaston käyttöön. Hevosten ruokintaan käytettiin tammikuun 1 p:n ja toukokuun 13 p:n välisenä aikana 4 592 kg heinää, 4 690 kg pahoja ja 252 kg kuroja. Hevosten suorittama työtuntimäärä oli yhteensä 3 439, josta 850 tuntia käytettiin katupuhtaanapitoon, 2 470 tuntia kiinteistöjen puhtaanapitoon ja 119 tuntia raatojen kuljetukseen.

Varasto. Varastossa tammikuun 1 p:nä olevat tarveaineet arvioitiin 724 456:95 mk:ksi; vuoden aikana ostettiin tavaraa 4 917 747:20 mk:n arvosta ja käytettiin 4 023 296:15 mk:n arvosta, joten varasto joulukuun 31 p:nä arvioitiin 1 618 908 mk:ksi.

Menot ja tulot. Puhtaanapitolaitoksen liiketilin päätös joulukuun 31 p:nä osoitti menot seuraaviksi:

Menoerät	Katujen puhtaanapito			Kiinteistöjen ja yleisten mukavuuslaitosten puhtaanapito			Kaikkiaan
	Yleinen	Sopimusten mukainen	Yhteensä	Yleinen	Sopimusten mukainen	Yhteensä	
Hallintokulut	1 452 795	165 227	1 618 022	164 099	512 974	677 073	2 295 095
Vuokra	515 418	73 185	588 603	33 850	149 400	183 250	771 853
Lämpö	240 797	25 542	266 339	104 451	82 791	187 242	453 581
Valaistus	21 905	3 405	25 310	5 098	6 581	11 679	36 989
Vedenkulutus	501	59	560	7 589	148	7 737	8 297
Kaluston hankinta	94 893	5 801	100 694	5 772	21 520	27 292	127 986
Kaluston kunnossapito	1 590 444	184 546	1 774 990	381 896	1 289 564	1 671 460	3 446 450
Tarverahat	67 753	7 652	75 405	29 334	60 684	90 018	165 423
Lääkkeet ja sairaanhoitotarvikkeet	764	142	906	125	282	407	1 313
Työpalkat	27 059 109	3 235 450	30 294 559	1 723 906	8 290 303	10 014 209	40 308 768
Tarveaineet	1 474 539	106 294	1 580 833	282 420	1 406 990	1 689 410	3 270 243
Yleisten laitteiden kunnossapito	59 792	5 720	65 512	78 970	28 589	107 559	173 071
Käyttövoima	6 090	1 015	7 105	1 015	2 038	3 053	10 158
Työntekijäin ja viranhaltijain erinäiset edut	2 517 465	265 183	2 782 648	812 340	794 402	1 606 742	4 389 390
Hevosten elatus	11 065	1 844	12 909	1 844	3 696	5 540	18 449
Vakuutusmaksut	58 964	9 824	68 788	9 824	19 628	29 452	98 240
Uudishankinnat	24 000	—	24 000	—	—	—	24 000
Uudistyöt	803 673	—	803 673	423 749	—	423 749	1 227 422
Yhteensä	35 999 967	4 090 889	40 090 856	4 066 282	12 669 590	16 735 872	56 826 728

Sopimusten mukaisesta puhtaanapidosta tuli kertomusvuonna tappiota, joka nousi 4 364 582: 55 mk:aan.

Huomattava vajaus johtui siitä, että työpalkat v:n 1945 kuluessa nousivat melkein kaksinkertaisiksi. Puhtaanapitolautakunta teki kesäkuussa ensimmäisen ja elokuussa toisen esityksensä sopimusmaksujen korottamisesta, mutta kun kansanhuoltoministeriön hinta- ja palkkaneuvosto vahvisti uudet tariffit vasta marraskuun lopussa, ei sopimusmaksuja kertomusvuoden kuluessa voitu korottaa.

Tuloja oli kaikkiaan 52 462 146 mk, josta yleisen puhtaanapidon osalle tuli 40 066 249 mk ja sopimusten mukaisen puhtaanapidon osalle 12 395 897 mk, kuten seuraavasta yhdistelmästä tarkemmin selviää:

Tuloerät	Mk	Tuloerät	Mk
<i>Yleinen puhtaanapito</i>		<i>Sekalaisten töiden kustannukset</i>	
Valtion tieosuudet	47 801		87 991
Kadut, tiet ja yleiset paikat .. ¹⁾	29 770 498		
Satama-alueet .. ²⁾	4 385 458		
Maksut mukavuuslaitosten käyttämisestä	2 508		
Kuormausasemien ja kaato- paikkojen kustannukset	2 404 965		
Mukavuuslaitosten kustan- nukset	1 235 061		
Lumenkaato- paikkojen kus- nukset	904 545		
Sulatusvajan rakentaminen ja autotallin korjauskus- tannuksista	1 227 422		
		<i>Sopimusten mukainen puhtaanapito</i>	
		Yksityisten katuosuudet	2 813 921
		Kaupungin katuosuudet	1 121 638
		Yksityisten kiinteistöt	7 338 538
		Kaupungin kiinteistöt	526 005
		Lannan myynti	185 124
		Sekalaiset tulot	410 671
		<i>Yhteensä</i>	<i>12 395 897</i>
		<i>Kaikkiaan</i>	<i>52 462 146</i>

¹⁾ Tästä myönnetty lisämäärärahaa 20 957 528 mk. — ²⁾ S:n 1 447 808 mk.

Hallinnollisen kirjanpidon mukaan menot nousivat 56 826 728: 30 mk:aan ja tulot 24 196 825: 90 mk:aan, talousarvioon merkittyjen määrien ollessa vastaavasti 40 623 650 mk ja 22 786 090 mk.

Työntekijäin erinäiset edut. Alla oleva taulukko osoittaa työntekijöille myönnetyt erinäiset edut v. 1941—45.

Vuosi	Kesälomat								Yhteensä	Loma- tunteja yhteensä	Sairasavut		Tapaturma-avut		Hautaus- apua saaneita kuolin- pesiä
	2	3	5	9	12	18	21	28			Apua saaneita	Sairas- tunteja	Apua saaneita	Sairas- tunteja	
	lomapäivää saaneita														
1941	55	99	41	41	39	25	102	76	478	46 480	405	39 100	32	3 267	13
1942	1)	1)	67	90	50	42	99	68	—	48 735	406	36 992	36	3 828	9
1943	1)	1)	11	81	39	53	78	81	—	46 137	277	32 029	27	1 745	10
1944	1)	1)	30	48	79	64	87	86	—	51 139	296	33 490	34	4 472	7
1945	1)	1)	17	21	93	71	79	107	—	55 595	397	38 460	52	4 797	—

Työntekijöille suoritettiin palkkoina kaikkiaan 40 308 768: 55 mk ja erinäisinä muina etuina 4 054 171: 15 mk, josta 1 982 991: 90 mk kesälomapalkkoja, 1 000 808 mk sairausavustusta, 136 776 mk tapaturmavakuutusmaksuja, 316 064 mk vakuutusmaksuja kansaneläkelaitokselle, 262 013: 05 mk vaatetusapua, 114 858: 60 mk vapaapäiväpalkkoja, 104 782: 30 mk sotapalvelukseen kutsuttujen työntekijäin palkkoja ja 135 877: 30 sunnuntaityöstä suoritettuja palkkoja.

1) V:sta 1942 alkaen suoritetaan 2 ja 3 päivän kesäloman asemasta kausityöntekijöille 3.6 % heidän palkastaan.